

ALJAŽEVEMU STOLPU.

OB DESETLETNICI — (1895—1905.)

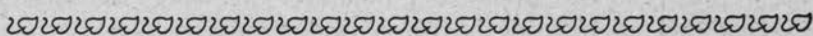
Tebi pojemo slavo,
mogočni naš Triglav,
in tebi, stolp Aljažev,
pošiljamo pozdrav!

Ti krona si orjaku,
ti kralju si nakit,
ti tabor si mogočen,
slovenski zemlji ščit!

Zaman zadira vate
viharjev se tisóč;
nerušen, nam v bodrilo,
ponos je tvoj in moč!

A kakor v borbi stalen
si ti, neomajén,
naj v boju za domovje
ostane vsak Sloven!

Trentar.

S CEPINOM IN VRVJU.

JANKO MLAKAR.

(DALJE.)

Gorko opoldansko solnce mi je ohladilo navdušenje do krasnega razgleda tako, da sem zamenjal mehko travo s trdim ležiščem v koči. Toda kmalu me spravi kvišku Eberhöfer, češ, da morava odriniti, če hočeva po bližnjici čez Butzenspitze in Eisseespitze na prelaz Eisse, kakor sva se med potjo domenila. Ta »bližnjica« je pa za debelo uro — daljša nego navadna pot. Zato ti pa tudi nudi priliko, da se popelješ v par trenutkih na Suldenski ledenik, kjer globoke razpoke komaj čakajo, da te sprejmejo za vedno v svoje prijateljsko naročje. Toda jaz sem šel na »bližnjico« s trdo nado, da bom spal v Halleški koči, ne pa v mrzli razpoki.

10. Prelaz Eisse (3133 m).

Nevoljen in zaspan sem se gugal po travnatih robih za vodnikom, ki je ves čas govoril o samostanih, ki so nekdam tu stali. Hotel me je na vsak način prepričati, da so tiste skale, ki se imenujejo Klösterle, razvaline dveh samostanov. S svojim kvasanjem je dosegel toliko, da me je popolnoma zdramil, ko sva prišla do Langenskega ledenika. Zaspanec mi je pa pregnal duti

krasni razgled, ki se mi je tu odprl. Zdelo se mi je, kakor da bi se bil zdramil na severnem tečaju. Zato sem se pa tudi dobro potresel za nos, da sem se prepričal, da ne sanjam. Kamorkoli so me vedle oči, sem videl sam led in sneg. Te ledene pustinje obroblyajo največji velikani Ortlerskih planin. Kopali so svoje ledene glave v zgočih solnčnih žarkih in se grozno potili, da jim je pot lil kar v potokih po zgubančenih obrazih. No jaz sem jim privoščil iz srca.

Po Langenskem ledeniku sva šla naravnost proti Butzenskemu vrhu. Nekaj časa stopava kar po razhojeni gazi proti Halleški koči, ki se nama je v daljavi kazala kakor črn madež na snežnobeli ledeni odeji, potem pa kreneva bolj na desno. V mehkem snegu puščava za seboj globoko sled. Skrbno preizkujeva s cepinoma, se li ne skriva morda pod nedolžnobelo odejo kaka razpoka. Kmalu se morava navezati na vrh, zakaj vzporedne črte na snegu so nama izdale, da pod njimi že zevajo razpoke. Vsled tega sva morala delati velike ovinke, in prav vesel sem bil, ko sva prišla do podnožja piramide Butzenskega vrha (3303 m). Hitro se odveževa in splezava po skalah na vrh. Pogled na Suldenski ledenik in v ozko Suldensko dolino je od tod vprav velikanski. Toda vodnik me je gnal hitro naprej, ker naju je čakala še dolga pot.

Urno se spustiva zopet na ledenik, potem pa zlezeva previdno na ledeni greben, ki se vleče proti Eisseespitze (3246 m). Ta bližnjica na prelaz Eisse je hribolazcem radi krasnega razgleda jako priljubljena. Zato je greben tudi zavarovan z železno žico, ki pa vsaj meni ni nič koristila. Visela je namreč dober meter nad menoj. Jaz sem seveda mislil v svoji preproščini, da je to brzozjavna žica, in sem celo vprašal vodnika, kam je napeljana. Ta je pa menil, da se hočem norčevati, vendar je odkritosrčno priznal, da je žica malokdaj v pomoč. »Kadar je veliko snega«, je rekel; »bi morali laziti po vseh štirih, da bi se je oprijemali, kadar pa skopni toliko snega kakor letos, je pa niti doseči ne moremo.« Prijetna je pa ta hoja po ozkem, na mnogih mestih skoraj vodoravnem grebenu. Seveda paziti moraš dobro, ker se greben spušča na obeh straneh silno strmo na Suldenski in Langenski ledenik.

Solnce se je že začelo poslavljalati, ko sva prišla na zadnji rob, pod katerim stoji Halleška koča. Vodnik je odšel dalje proti koči, jaz sem pa ostal na robu, kjer sem počakal solnčnega zahoda. Po pravici slovi solnčni vzhod na gorah, saj je nekaka podoba novega, životvornega življenja in zmage svetlobe nad temo. Ali tudi solnčni zahod je prekrasen in daje duši izrednega,

nepopisnega užitka. Solnčni vzhod vliva v nas novih moči in nas napolnjuje s hrepenenjem po novem delovanju, zahod nam pa teši hrepenenje, miri nam strasti in napolnjuje dušo z mirom, ki je podoben onemu večnemu miru, v katerem ni strasti, želja in hrepenenja . . . Da, nepopisno krasen je ob jasnih večerih v gorah boj med svetlobo in temo, med dnevom in nočjo. Krasno se žari nebo. Vrhovi, stene, ledeniki, vse stvarstvo se potaplja v žarke tonočega solnca. Toda že se vzdiguje mrak iz globokih dolin. Prestrašeni begajo žarki po zelenih planinah, s katerih se pa morajo kmalu umakniti na mrzle ledenike. Skrivajo se v razpoke, iščejo zavetja v globelih, ali mrak jih goni vedno više in više. Krčevito se oprijemljejo ostrih grebenov in vrhov, a noč se že bliža na svojih hitrih krilih in pred njo morajo solnčni žarki izginiti. Slednjič se zateko na suldensko kraljevo dvojico, na Ortler in Königsspitze. Tu nekoliko počijejo. Mahoma pa zatrepečejo in ugasnejo. Nočni mir objame vso naravo!

Kmalu se pa začno ledeniki zopet svetlikati. Srebrni prameni poljubljajo mogočne vrhove, hiteč navzdol na ledene planjave. Kraljica noči, blede luna, se pripelje na srebrnem vozu na obzorje in razlije svoje žarke čez spečo naravo.

Mir, nepopisno sladek mir mi je navdajal tisti večer dušo. Pozabil sem na vso preteklost, na burno življenje med šumnim svetom, na žalost in veselje, ki se nam nudi doli med ljudmi, ter se naslajal s čuvstvi, ki mi jih je vzbujal ta blaženi mir. Od Ortlerja sem je završel mrzel veter, ki mi je pretresal mozeg in kosti. Je bil li to smrtni dih? Je bila li to smrt, ki reži iz temnih prepadov in preži na strmih stenah, ki se skriva zavratno v zakritih razpokah in čaka na strmih ledenikih? Morda, toda ne preži li smrt tudi tam doli na vseh koncih in krajih? Tu gori utrga le redkokatero mlado bitje, tam doli pa kosi in žanje!

Glasi klic je prekinil nočno tišino in me vzdramil iz sanjavosti. Klical me je vodnik. Naglo se spustim navzdol po strmim grebenu in v par minutah sem pred kočo.

»Mislim sem skoraj, da hočete gori prenočiti«, mi pravi Eberhöfer. »Posebno zdravo bi ne bilo, ker je malo preveč hladno. Jutri bova imela pač hudo delo, zato je treba nočjo dobro počiti. Neki vodnik je pripeljal debelega Angleža s Königsspitze in mi je rekel, da je od Rame d) vrha čist led. Treba bo vstati že ob dveh«. — »Bom pa bolj hitel spati«, mu odvrnem, »toda poprej si moram še ogledati Angleža.«

Ko stopim v prostorno obednico, zagledam za mizo moža z bakrenordečim obrazom in s precejšnjim trebuškom. Zdelo

se mi je skoraj neverjetno, da je ta nosil težo svojega telesa na Königsspitze. To sem mu tudi odkrito povedal, potem ko sva se bila nekoliko seznanila. Mož se mi je posmejal in rekel: »Glejte, to je tako. Drugi svojo mast odkladajo po raznih kopalščih, jaz jo pa razlivam po gorah. Navadno se mi je stvar dobro obnesla, letos pa noče mast iz mene. V Pontrezini sem vrhutega še stavil, da izgubim v desetih dneh 14 kil. Sedaj sem že sedmi dan na poti in sem jih izgubil šele šest. Ko sem pred tremi dnevi prišel z Ortlerja, sem jih imel že osem manj. Potem sem pa počival poldrugi dan in sem pridobil takoj dve. Ni li to smola? Seveda, kaj morem jaz zato, če v suldenskem hotelu tako dobro kuhajo. Jutri pojdem na Monte Cevedale, morda mi bo ta kžj več puščal.«

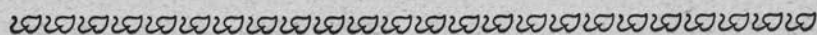
»Pojdite z menoj v Pontrezino«, mu rečem, »potem gotovo dobite stavo! Jedla in spala bova malo, hodila pa veliko.«

»Iz tega ne bo nič,« mi odvrne, »jaz sem namreč navajen jesti in spati veliko, hoditi pa malo.«

Menila sva se še to in ono, potem sva se pa odpravila k počitku. V spalnici je bilo pa prebito mrzlo. Nametala sva nase vse odeje, kar sva jih izteknila. Dobro, da ni bilo drugih hribolazcev.

Kočo je postavila sekcija Halle. Zgrajena je iz železa in probkovine. Stala je menda 32.000 K. Morali so globoko v led kópati, predno so prišli do skalnatih tal, na katere so jo pritrdili. Opremljena je pa prav razkošno, vsaj kar se tiče obednice. Ako bi ne videl skozi okno ledenih vrhov, bi mislil, da sem v kaki boljši gostilni v mestu. Zanimiva in jako koristna je opomba hišnega reda, po kateri ne sme nihči dalje časa bivati v koči, ako ne hodi na gore, zakaj kočja je zgrajena za veleturiste, ne pa za letoviščnike. Halleška sekcija se je namreč bala, da bi kočje ne prenapolnjevali letoviščniki iz Suldena, odkoder je zgradila tudi pot, ki je dolga dobre štiri ure. Ravno na polovici pota stoji Schaubachova kočja, ki je bila tudi zgrajena za veleturiste. Toda dandanes jo letoviščniki v lepem vremenu kar oblegajo. Halleška sekcija je torej z dotično opombo poskrbela, da tudi njena kočja ne postane letovišče. Razgled je res prekrasen. Najimennitnejši vrhovi Ortlerske skupine ti stoje v največji bližini. S prostimi očmi vidiš hribolazce, ki lezejo nanje. Kakih 300 m pod teboj pa zevajo velikanske razpoke mogočnega Suldenskega ledenika. Po pravici se torej Eisseer imenuje najlepši prelaz v Vzhodnih Alpah.

(Dalje prihodnjič.)

V GORAH KAVKAZA.

PETRUŠKA.

(DALJE.)

V so noč in ves drugi dan je deževalo z majhnimi presledki in ostati sem moral pri menihih. Ko se drugi dan popoldne nekoliko razvedri, skočim tri vrste nazaj v Maksimovo kontoro, kjer mi pokažejo uradniki zemljevide in razjasne nekoliko pot, ki je baje v tem času radi obilega snega precej nevarna.

Tretji dan, v nedeljo opoldne, se pokaže solnce in gore, s svežim snegom pokrite, in vse obeta, da bo lepo vreme. In zato zadenem zopet nahrbtnik in grem dalje po cesti v gore. Na potu, nedaleč od podvorja, srečam žandarmerijskega uradnika, ki mi pokaže novo cerkev sredi majhne ažarske ruske naselbine, katere gradnjo on nadzoruje. Ne pridem pa še do potoka Kliča, kar se ulije zopet ploha, in hočeš nočeš moram skočiti v cestarsko hišico, ki je ravno tostran rečke na prav čednem mestu sredi mladega smrekovega gozda.

Takoj onostran mosta črez Klič je že pravi planinski kraj: iglasto drevje vedno bolj in bolj izpodriva listnato, namesto bukev, brez, kostanjev in lip se vrste smreke, jelke in bori, ob cesti raste »Kristusov trn« z mesnatimi, temnozelenimi listi in krasno velikolistno grmovje velikocvetnega rumenega in rdečega kavkaškega sleča, od katerega je na nekaterih mestih do pičice pokrita pot. Da, tu diši že vse sveže po planini! Hodiš, hodiš in vse se ti zdi tako prijetno in nekako lahko ti je pri duši. No, in zdaj je pogledalo solnce izza oblakov in obsvetilo fantastne, divje vrhove visokih gora in v njegovih žarkih se beli sneg tam na temenu in v jarkih, blešče se mnogoštevilni slapovi in vodopadi. In tam zažvrgoli ptica in zleti v grmovje in zakriči jastreb nad pečino. Slika krasnejša od slike se odkriva pred zavzetimi očmi. No, in že je mimo švignil vrstni stolb s številko 74, kar obstanem očaran. Tam onostran globoko pod mano tekočega Kliča pada z najmanj petsto metrov visoke stene mogočen, širok slap v prepad in se razkraplja na milijone kapelj, a izza drevja pod njim se dviga rahla, bela meglica ko kadilo kvišku proti nebu. A to še ni vse! Nisem še prišel kilometer dalje, kar se še bolj začudim. Ravno na tisti strani, kjer slap skače z več nego sedemsto metrov visoke gore v lepih, petdeset do sto metrov visokih skakalcih s skale na skalo, se drevi močen hudournik in se izgublja spodaj v zelenju. In gledam in se čudim in povprašujem v mislih, je li to sen ali istina, in čisto pozabim, da sem

sam sredi divjega gorovja, in čutim, kakor da vse okrog mene živi, sliši, vidi in čuti: to drevje, te cvetlice, te skale, te gore, ta voda. No! naenkrat se mi zazdi, kakor da se vse giblje in kakor da se zdajzdaj zrušijo te nebotične gore in me pokrijejo s svojim skalovjem, in v silnem strahu se predramim iz očaranosti. A tam gori že rdé temena gora v večerni zarji in spomnim se, da ni časa, se dolgo obotavljati, ker prehoditi mi je še najmanj sedem vrst, predno pridem do označene »krasne budke«.

In ne naredim še par sto korakov, kar se pred menoj izza grmovja pokaže visok divji človek. Ko pride bliže, vidim, da je to čisto navaden turist, kakršnih je v Alpah po leti na tisoče, no tu na Kavkazu pa tako redek ko bela vrana.

Pozdraviva se in obstaneva. Jaz ogovorim njega ruski, on mene nemški. Potem ko mislim, da imam pred seboj Nemca, ga vprašam tudi jaz nemški. On začne mrmrati nekaj nerazločnega, potem pa preneha in reče na ruskem jeziku, češ, da je on tedaj, ko je potoval po Nemčiji, znal prav dobro nemški, da je pa pozneje pozabil skoraj vse. On da je iz Črniševske gubernije, kjer je učitelj, da se piše Barnovskij, da je starega tatarskega plemiškega rodu in da Barnov pomeni v tatarščini to, kar po naše »nosati«. Jaz pogledam na njegov nos in mu seveda takoj vse verjamem. No, pozneje se pa spomnim, da so židje tudi nosati in da je on najbrž stare izraelske plemiške rodovine. — A on govori neprestano, pripoveduje, da prihaja sem čez prelaz naravnost iz Kislovodska; čez sedlo da je silno nevarno iti, človek prav lahko zgreši, posebno pa tak, ki gre prvič čez, mora vsekakor imeti vodnika, po cesti radi velikanskih sneženih plazov ni na noben način mogoče iti; na mnogih mestih zopet ni mogoče drugače iti kakor naravnost pod slapom, izpod katerega pride človek moker ko miš itd. itd. Navsezadnje pa še pristavi, da so že tu, predno se pride do krasne budke, že trije taki sneženi plazovi, katere mi svetuje obiti, ker so silno strmi.

Posloviva se. Jaz grem dalje in zvečer sem že srečno čez vse tri plazove in se že grejem pri ognju z delavci Turki in Osetinci, ki mi postrežejo s čajem in kruhom. Spim v »krasni budki«, a drugo jutro ob sedmih odidem gori proti prelazu.

Takoj nad budko naredi cesta prvih dvajset ključev, ki so drug vrhu drugega na skoraj navpičnem pobočju spodaj s smrečjem, više z ravšem, travo in rušjem porasle, a na vrhu čisto gole gore. Tu skrajšam pot za celo uro s tem, da presekam vse vijuge, t. j. grem s spodnje naravnost kvišku po grmovju in travi in plezam po skalah tako dolgo, dokler mi je le mogoče, in ko

ne morem več, grem po cesti dalje in pridem kmalu do ogromnega sneženega plazu, ki je tako strm in trdo zamrzel in se končuje kakih tristo metrov niže sredi tako ostrih skal, da človeka kar zona izpreleti po vsem životu, ako le pomisli, da bo moral priti črezenj in celo brez derez in brez cepina in brez ostropodkovanih črevljev. In tudi ne pozna se na snegu, da bi bil že kdo pred menoj poskušal kaj takega. Kje je li tatarski plemič črez prelezal? Pogledam v vrh in navzdol po snegu, a nikjer ni sledu od črevljev. Le tam spodaj ob vodi je vidna na novo razhojena stezica. Jaz sem torej že zgrešil; nisem šel ob vodi, ampak zlezem sem semkaj gori in zdaj mi ne kaže drugega, kakor iti nazaj v dolino ali pa prekobacati črez sneg. Odločim se za poslednje in začnem s palico kopati stopinje. Silno počasi gre delo izpod rok, no slednjič sem vendar na drugi strani. Ne grem pa še deset minut, kar zagledam pred seboj nov plaz. Toda tu teče voda pod njim in ga je že silno razjedla, tako da se že vidi pri kraju pod njega. Razkopljem še večjo luknjo in zlezem pod sneg. Nahrbtnik, plašč in palico pustim zunaj. Prostora je toliko, da se moreš s ponižno sklonjeno glavo in hrbtom za silo premikati po predoru. Zlezem po vodi na drugo stran plaz, uprem se s hrptom z vso silo v sneg in ga prederem. Ko je tudi tu luknja dosti velika, grem najprej po nahrbtnik, potem pa še po palico in plašč in prenesem vse po predoru in vodi na to stran plaz in zlezem slednjič tudi sam, do kože premočen in ves blaten, izpod snega.

Ko moram prelesti še celo vrsto takih ali manjših plazov, mi to že tako preseda, da nočem več hoditi po cesti. Na srečo ni bilo zdaj že precej dolgo nobenega ovinka in se je pot precej približala k vodi. Zato krenem navzdol na sneg, izpod katerega prihaja voda, in grem po njem kvišku. Sneg je trd in nosi dobro. Pod snegom grmi in bobni potok, ki se više pokaže še parkrat izpod njega, dokler ne izgine popolnoma, in tedaj tudi šumenja in bobnenja ni več čuti. Le včasih zagrmi in se zakadi s kašne strani plaz, in zopet je vse tiho.

Moja pot postaja vedno strmejša, tudi sneg ne drži več tako krepko in noge se včasih do kolena vdirajo vanj. Ceste ni več videti; vsa je skrita pod ogromnim plazom, le tam, kjer zavija na prelaz, se obrisuje nje vnanji kraj v podobi črne brazde na sneženem polju. Na pol pota od tu do prelaza se vzdiguje iz snega par skal in proti tem skalam grem. Silno truden sem že od naporne hoje in rad bi se nekoliko oddahnil, v snegu pa ni mogoče, ker so že zdaj noge vse premrle od mraza. Par minut pred menoj zavije med te skale nekaj ljudi, ki so prišli črez prelaz

s konji, in ko pridem tudi jaz tja, so si že postlali na travi z burkami (veliki in nepremočljivi plašči kavkaških narodov, delani iz volne) in zdaj jedo prav zadovoljno kruh s sirom. Bili so Osetini iz Georgijevske naselbine na Kubani, namenjeni v Suhum na semenj. Vprašajo me, kakšna da je pot navzdol. Jaz jim povem, kod da jim je treba hoditi, ako hočejo priti s konji srečno v dolino, oni mi pa reko, da nadaljna moja pot ni prav nič nevarna, samo do vrha bo precej trudna, ker se sneg pod nogami udara. Pogledam proti vrhu in vidim, kako troje ljudi drči proti nam. Zašli so precej visoko v ono stran, kjer je cesta, pa je spodrčalo prvemu in on je izpodbil druga dva, in hajdi vsi trije po zadnji oplati v dolino. Na srečo ni bilo nobene skale na potu in zdravi se ustavijo kakih petsto korakov pred nami v snegu. Ko pridejo bliže, vidimo, da sta prva dva mlada bosjaka — kakršnih se potepa po vsej Rusiji dosti po malih zakotnih vaseh — a tretji ruski menih, kakih trideset let star . . .

Pripravlja se k dežju. Jaz grem počasi dalje. Držim se sledi Osetinov, ki se precej dobro vidi, in pridem po njej okoli poldne na prelaz k cesti. No ne grem navzdol, ampak zlezem po snegu še kakih sto metrov više na levo od ceste in se šele tam spustim po golih skalah k onemu mestu, kjer odteka Tiberda iz jezera. Jezero to leži v majhni dolinici kvečjemu 70 do 100 metrov pod prelazom; od treh strani ga obdaja lednik. Zdaj je še pokrito z ledom, le pri kraju je prosto in čiste, temnomodre barve.

S tega mesta se vidi velik kos Tiberdinske doline, ki leži kakih 1300 metrov pod nami. Kolikor je dolina ob reki Kadori strašna, divjeromantična, toliko je ta prijazna, ljubko idilska. Tam štrle pošastne, razkosane gore tik nad glavo in prete pasti nate zdajpazdaj, tu se dolina takoj pri začetku razširi, gore se pomaknejo od nje bolj v ozadje ter so ji bolj v krasoto nego v grozo in reka teče tako tiho sredi zelenih dobrav in pašnikov, po katerih se pase živina in zvoni z zvonci, pastir pa prepeva svoje turobno enakomerne pesmi, mimo svetlih brezovih in temnih smrekovih in bukovih gozdičev. Seveda na nekaterih mestih hočejo skale reko pritisniti in ona šumi in bobni; no, to je vse le šala in zveni kakor smeh in krik razposajenih, veselih otrok. In tu ni viditi slapov kakor tam, ampak jezerca, zelena ko mah po dežju in modra ko oko krasotice Slovenke, se pritiskajo h goricam ali se pa skrivajo sredi leskovega grmovja in mladih, vitkih smrek. In koča se vrsti za kočjo, vas za vasjo, zdaj karačajevska pod prstenimi rušami, zdaj lesena osetinska, zdaj zopet ruska z lepo pobeljenimi hišicami.

In ti si vesel, da si prišel srečno iz doline strahu v dolino brezskrbnega veselja, in nič več ne iščeš bližnjic, ampak mahneš kar naokrog po ravni cesti; in nič ti ni mari, če se bliska in grmi okrog tebe in te premaka dež do kože. Tam doli popravljajo delavci pot, nekoliko bolj v strani se beli njih šator, a še dalje pod njim sredi jelkovega gozda se rdeči cestarjev dom. In ti si vesel, in ker ne veš, kaj naj bi delal od veselja, trgaš ob potu planinske cvetlice, tako krasne, kakršnih še nisi videl nikdar nikjer, ali pa zapoješ kako domačo, na primer »Hej Slovani« ali »Naprej zastava Slave«, in sam ne veš kako, že si mimo delavcev in mimo šatorja pri rdeči hišici in na pragu te sprejme veseli Rus, a v sobi ti postreže njegova dobrohotna žena z mlekom in čajem. No, in med tem se že spusti mrak v dolino in ti stopiš k oknu in gledaš zadovoljno proti prelazu na gore, po katerih vise od zahajajočega solnca rahlordeči snegovi in vijolično nadahnjeni, razkopani svetli ledeniki, a ko pade noč na zemljo, ne prižigaš sveče, ampak ležeš v posteljo in zaspiš s krepkim, sladkim snom.

Drugo jutro je že solnce visoko na nebu, ko se poslovim. Po cesti me srečavajo zdaj kazak na konju, zdaj Karašajevci ali Osetin z dolgim kindžalom za pasom ali brez njega, zdaj zopet suhljat menih ali ruski berač. Iz gozda se čuje udar sekire, škripanje dvokolesne »arbe« in krik človeka. A tam po jezeru ob cesti plava divja raca, vtika glavo v vodo in brodi po njej, iščoč hrane. Proti večeru grem zopet mimo lepega, precej velikega jezera, nad katerim stojita sredi drevja dve lepi vili, in pridem k neki tovarni za smolo in doge, kjer prenočim pri nadzorniku. Dozdaj sem hodil po desnem bregu Tiberde večji del po redkih gozdih, a od tu do ruskega ženskega samostana pri karašajevskem aulu Senti (gorjanska vas), kamor sem došel drugi dan opoldne, po levem bregu čez pašnike, travnike in polje.

V samostanu ostanem dva dni, potem me pa pripeljejo nune, ki imajo opravke v stanici, z vozom notri do Batalpašinska, 68 km daleč. Nočujemo v stepi na desni strani Kubani blizu kazaške stanice Krasnogorske, odkoder vidimo luči in čujemo lajanje psov. Drugi dan opoldne smo v Batalpašinsku, ogromni kazaški stanici z lepo cerkvijo v sredini.

Dolina od samostana do Batalpašinska je precej obljudena, zemlja je plodородna, posebno krompir in turščica uspevata dobro na njej, gore se čimdalje bolj nižajo in oddaljujejo od reke. Po holmih se vidijo ostanki gradov in cerkva. Nekaterne skale imajo prav fantastne oblike. Navadno so rdečerumene barve in na gosto razbrazdane, posebno stene blizu Krasnogorke nad Kubanjo

so videti v mraku, kakor bi bile vse popisane z egiptovskimi hieroglifi. Skalnati vrh neke gore je podoben razvalinam ogromnega gradu. Na drugi strani zopet trči iz gore rdeča skala kakor okamenel speč lev. In posebno kadar se stemni, ko se na nebu pokažejo zvezdice in priplava izza gora skoro polna luna in obsveti vso okolico s svojo blede svetlobo, tedaj misli človek ob tajnostnem šumu daljne mogočne Kubani, da je kje tam v Egiptu, da sliši šum slapov svetega Nila in da je ona snežena glava Elbrusa, ki gleda izza temnih gor, Keopsova piramida...

V ponedeljek, dne 13. julija, grem že čez gore mimo kazaških stanic Bekeševa, kjer moram prebresti silno naraslo Kumo in Burgustana iz Batalpašinska, in pridem 15. v znameniti Kislovodsk.

(Dalje prih.)

~~~~~

NEKAJ MALO ZNANIH TUR V BOHINJSKEM POGORJU.

LIVŠKI.

V večina turistov, kar jih prihaja v Bohinj, poleze samo na Črno prst in poseti Savico, nekoliko jih gre tudi na Triglav. Seveda tako dolgo pot po dolini napravi človek le, da vidi poglavitne stvari, vrhov in izletov navidezno postranskega pomena si ne privošči.

Ker bo skoraj tekel vlak po Bohinju in ker postane vsled tega pristop v te kraje neprimerno lažji, je morda umestno, povedati nekaj tudi o drugih krasotah ondotnih gor. Malo se še vpošteva, da je razgled s postranskih vrhov dostikrat zanimivejši nego z glavnih, četudi ni tako obsežen. V razgledu z Triglava n. pr. je bistveni vid v neizmerno daljavo — vse bližnje gore naokrog pa se pogrezajo pod horizont, niso drugega nego nerazločna množica navidezno malovažnih vrhov; lepote in karakterističnih svojstev, ki jih ima vsaka gora, ni videti. Tako se dostikrat sliši, da razgled z M. Blanka n. p. mnoge razočara, ker se uveljavljajo omenjene okolnosti seveda še bolj tukaj.

Na Zlatník (1550 m) in na Možic (1604 m).

Na Bohinjski Bistrici sem imel nekoč opravila onkraj gor v Podbrdu. Da mi ni bilo treba hoditi zopet čez Baški prelaz, sem si izbral daljšo pot, držečo vzhodno od Možica čez sedlo v Sórico, odtod pa sem hotel mahiniti po rebrih v Podbrdo. Ko

že govorim o Baškem prelazu, mi prihaja na misel pogled, ki sem ga imel po zimi enkrat z njega na takozvano »megleno morje«. Bilo je januarja meseca. Oblaki ali megle so viseli že par dni enakomerno kakih 200 *m* nad dolino. Prijatelja in mene je že dalje časa nekaj gonilo v gore — kdo naj prečaka zimo! Menila sva, te megle ne morejo biti predebele; morda se nama posreči, dvigniti se nad to pusto in dolgočasno vreme: saj nismo videli skoraj že dva meseca več solnca. Sneg je držal — bilo ga je na sedlu do 5 *m*, kakor sva razvidela na telefonskih drogih — in res, v višini kakih 1000 *m*, to je pri debelosti megle kakih 300 *m*, se je zvedrilo in solnčno, modro nebo se je prikazovalo bolj in bolj. Kako to dobro de, ko je solnca in neba manjkalo človeku tedne in tedne! Kako ga to zvedri! Globoko diha in hiti, da uteče gostemu soparu. Obrneva se proti Triglavu: temnomodro nebo, v solncu se žareče belo gorovje, le tupatam črnikasti madeži — skalovje. Spodaj pa kakor s črtalom horizontalno meječa, proti snegu bolj sivkasta, enakomerna, mirno ležeča megla. Pod tako odejo živijo ljudje! Pred nama sneg v senci — zopet druga barva! — in temnozeleno drevje, ki krasi sliko na desni in levi. A naju vleče le naprej, saj je pogled onkraj sedla gotovo še lepši, ker se tam odpira dolina neposredno, ne kakor tukaj v precejšnji daljavi. In res — bela planjava se prikaže; daleč, daleč tam doli na nje meji zagledaš kranjski Snežnik. Nama nasproti se dvigajo Pórezen in manjši vrhovi, zapuščeni otoki sredi belega morja. In te nepopisno lepe barve! A kar je najlepše, megleno morje samo! Onostran je bilo mirno, a tukaj drevé valovi in — šume? Nehote pričakuješ šumenja, vsaj se zdi, da tako vrvenje ni možno brez njega. Bela planjava onkraj nizkega sedla pri Petrovem brdu je dokaj višja nego nad Baško dolino. Na sedlu samem se drevi megla strmo v baško morje — slika meglenega slapa! Človek sedi in gleda — gleda — — —. Vsekakor sva imela srečo, da sva nalletela na to prikazen; a oni, ki ne more čakati na mestu ugodne prilike, je mora imeti še mnogo, mnogo več, predno vidi kaj takega. —

Da se vrnem k Zlatniku. Sedlo med Bohinjem in Sorico je pravzaprav precejšnja planota, lepo preprežena s travo, gozdom in grmičjem, visoka kakih 1200 *m*. Prišedši nanjo, zagledaš na jugu navidezno ne strmo, zeleno piramido brez kamenja in drevja — Zlatnik. Kar vleče te nanjo gori po lepi, mehki trati. Tako tudi mene, saj je to pravi steber hribovja med Bačo in Soriško dolino. Razgled na te doline in zeleno hribovje na jugu je brezdvomno prelep. A takrat nisem utegnil pogledati na vrh,

opravila so mi velela naprej. Omenjam pa te poti čez Sorico na Podbrdo radi tega, ker je vsa polna zares idilskih lepot: kako ljubko leži vas Sorica, kako zanimivo se vije ugodna pot ob rebrih proti Podbrdu! Vsak, kdor ne misli niti na srednje ture, naj ne zamudi pogledati v ta kraj! Pot opraviš v 4 do 5 urah.

Par tednov pozneje pa sva pogledala s prijateljem vendarle na Zlatnik in na Možic.

Spominjam se, kako so naju svarili napol šaljivo, napol resno, naj ne hodiva skozi gozd v onem kraju, ker se plazi tam medved! Kakšen? — Grizzly iz Amerike ali kaka neznana hudoba iz — Avstralije? No, resnična je bila vendarle ta »medvedja bajka«. Ni znano, ali je žival ušla kakemu komedijantu — najbrž ne, ker bi se bilo to zvedelo — ali pa je priromala iz južnih gozdov na Kranjskem in Goriškem, koder še žive medvedi. Ne vem, so li ugonobili zverino ali ne. Vsekakor je to zanimiv pojav živalskega življenja.

Šla sva od Bistrice po cesti na Nemški rovt, potem pa po kolovozu strmo navzgor na visoko planoto pod Jelovico. Na tej poti se nudi lep pogled na Bohinjsko dolino tja do pečin v ozadju pri Savici in na vse gorovje od Črne prsti pa do Triglava, le jezero se ne vidi. Ali vendar — železnica na zobovna kolesa semle gori, tukaj pa švicarska hiša — veranda — — o kam te nesejo tvoje misli, prijatelj!

Stojiva pod rebrom Zlatnika. Večkratni pogled na vrh nama kaže smer naravnost nadse. Od spodaj, kakor navadno, se zdi pot lahka, v resnici pa pride vendar kar samo ob sebi človeku v noge, da hodi na desno in levo po strmi trati vkreber, a ne naravnost.

Na vrhu sva. Res, kdo bi si bil kaj takega mislil! Prost je vid na vse strani, čeprav ne stojiva posebno visoko. Na zahodu gledava na Baško sedlo; kaj lepo se vidijo Črna prst in vrhovi tja do Bogatina. Nad Baško dolino zagledaš Laško planjavo, dobro se vidi Videm. Na južni strani se vzdigujejo neštevilni zeleni vrhovi, nadkriljuje jih bližnji Porezen. On loči Baško od Soriške doline; po obeh se vijeta potoka, globoko vrezana. Vzhodno se vidi Hladni vrh na Jelovici, v ozadju, bolj proti jugu, Ljubljanska ravan s Šmarno goro. Potem pa se ustavi oko na razoranih grebenih visokega Grintavca in znanih mu drugih, leti na vrhove Karavank in se odpočije slednjič na Triglavskem pogorju na severu. Le malo tega gorovja prikriva nekoliko višji Možic. Res, obilno poplačan mali trud! A omeniti moram, da je bilo to oktobra meseca, zrak čist in prozoren kot steklo.

Za eno uro sva jo ubrala proti Možicu. Da nama ni bilo treba hoditi v dolino in potem zopet navkreber, sva se držala kar smeri čez rebro do sedline pod Možicem. Grede pa sem si mislil, da bi bilo bolj pametno iti v dolino nego hoditi tako počrez po rebbru; kdor je to poskusil, ve, kaj morajo prestati mišice noge, ki se nahaja na strani rebra. No, sedaj je bilo že prepozno.

Prestopivši sedlino, stojiva na vršiču. Pred sabo zagledava še par takih; človek res ne ve, kateri je pravi Možic, ker so si višine skoraj enake. Greva na bližnji vrh, a ta ni najvišji; šele pri drugem doznava, da sva na pravem vrhu. Zagledava tudi markacijo, držečo od Sorice gori.

Čuden vrh je ta Možic. Obstoji, kakor sem že omenil, iz par skoraj enako visokih vršičkov, med njimi pa se nahajajo vdrtime. Vse to napravlja vtisk, kakor da bi se bil neki nekdanji edini vrh, mnogo višji od sedanjih, sesul se in da so ti vršiči le razvaline onega prvotnega vrha. Verjetno je to tudi z ozirom na jamo, mimo katere sva prišla grede na vrh. Vrgel sem vanjo kamen, a nisem mogel razločiti, kdaj da je padel na dno, ker je pri padanju večkrat treščil ob stene in je šum od padca le polagoma potihnil.

Razgled z Možica je podoben razgledu z Zlatnika. Mnogo lepše se vidi Triglavsko pogorje in del Bohinja z jezerom, manjka pa mu vida na jug, ker ga prikriva Zlatnik in njega greben, ki drži na Baško sedlo in na Črno prst. Vas Bistrice pa zagledaš šele, ako stopiš na konec obraslega roba, ki se razteza z Možica proti severu.

Od tega roba sva se spustila po zelo strmi gozdni preseki do samotne planine, imenovane Savnik, in odrinila skozi debel gozd na Nemški rovt in domov.

Na Črno prst in na Kolbo (1497 m).

Prijatelj me je vabil, naj bi šel ž njim na Črno prst. On do takrat ni bil še na vrhu, jaz pa že večkrat, in to je bilo vzrok, da me ni prav nič mikalo. Če bi bila kje pot, meni vsaj količkaj neznana, da bi videl le kaj novega. In motrila sva na vse strani zemljevid v merilu 1 : 25000, da sva slednjič res našla, kar sva hotela.

Lepega dne sva odšla po navadni poti, držeči k Mallnerjevi koči. Pri planini Ravnici pa se nisva obrnila k bližnji koči, ampak ravno na drugo stran, proti vzhodu, do sedla med grebeni Kolbe in onim vrhov vzhodno od Črne prsti. Ta kos poti je prav dobro

vidno zaznamovan od narave same, ker se vleče ondi le malo metrov široka pega črnorjavega jurskega skrilavca navkreber proti sedlu — skrilavca, ki prihaja na dan tudi tik vrha Črne prsti in po katerem ima gotovo gora ime.

Na sedlu stoječ, zagledaš proti Goriški na desni pod strmimi stenami grebena začetek ozke steze, ki se izgublja za oglom roba. Po kratkem odmoru mahneva po tej turistom neznani poti naprej. Steza je tako ozka, da dostikrat skoraj ni prostora za nogo. Vije se pod stenami, a ne v skalah, ampak čez strmo, z lepo trato obraslo rebro tu v ostrem ovinku, tam v globokih zarezah. Vedno je prost vid na južno stran in pod teboj v globoko Baško dolino, v bližini pa vidiš pri vsakem ovinku novo obliko sveta. Menim, da ni tako brž gorske steze v primerno nizkem gorovju, ki bi bila, kar se tiče razgleda in okolice, tako lepa. Pot je vobče povsod v isti višini; seveda se tu vzdiguje, tam pa zopet pada. Vendar moram omeniti, da ni za ljudi, katerim se v gorah lahko zvrsti. Pot je zelo ozka in svet na strani tako strm, da ni mogoče hoditi po njem brez derez. Na številnih mestih radi tega tudi trave ne kose. Turistično je pa pot lahka.

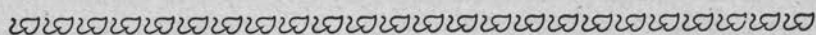
Črez uro hoda se pride do navadne poti, držeče iz Podbrda na Črno prst. Na razpotju stoji par planinskih koč in v njih senci sva se malo odpočila. Pozneje enkrat sva šla tudi tod črez, a ne na Črno prst, ampak v Podbrdo. Na opisani stezi pa sva zagazila v meglo in dospela vsa mokra do koč in hvala Bogu tudi iz oblakov ter mahnila ne po markirani poti v dolino, nego po stezi, držeči v kotel, obdan od reber, ki jih raztezata proti jugu Kolba in Črna prst. Na dnu se pride mimo par samotnih kmečkih hiš do šumečega potoka in poleg njega po stezi na cesto. Omenjam te poti, ker je na nekaterih mestih zares romantična, nudeča mikaven pogled na robove na severu; povsod pa je zanimiva in kratkočasna.

Od omenjenih koč na razpotju sva odrinila po navadni poti na Črno prst, potem naprej k Orožnovi koči in domov na Bistrico. Na ta način se zdaljša hoja na Črno prst za kako poldrugo uro, a priporočam jo vsakomur, ki so mu že znane markirane poti.

Na Kolbo se gre najbolje tudi mimo Mallnerjeve kočice ali pa po poti na Baško sedlo, pred katerim se je obrniti proti zahodu v dolinico. Vrh Kolbe je zanimiv, ker se tam vidi, da ne tvori samo skala ostrih grebenov, ampak da so lahko tudi s travo obrasli. Na jugu visijo trate zelo strmo; zdi se, da so brda le divjim kozam pristopna. Razgled je odprt samo na južno stran, na severu ga zapira vrh brez imena. Od Kolbe ni daleč do njega, vredno pa je polesti nanj radi zares krasnega razgleda na Bohinj

in na vse gorovje od Črne prsti do Triglava. Mislim, da za to panoramo ni boljšega stališča, tudi na Možicu ne. Mimogrede naj tudi omenim, da se nahaja navpično pod Kolbo kakih tisoč metrov globoko — železniški tir v velikem Bohinjskem predoru.

(Dalje prihodnjič.)

DRUŠTVENE VESTI.

Gospod župnik Jakob Aljaž je že tretji mesec bolan. Moral se je podvreči hudi operaciji, ki so jo pa srečno izvršili izvrstni zdravniki v deželni bolnici v Ljubljani. Bolezen se je pred nekaj dnevi izdatno obrnila na bolje in vrlemu Aljažu se skoraj zopet povrne njemu in nam predrago zdravje.

Novi člani. Osrednjega društva: Meglič Karel, kantorist v Ljubljani; Schrey Josip, restavrater na južnem kolodvoru v Ljubljani; Zajec Avguštin, restavrater v Ljubljani. — Cerkljanske podružnice: Laharnar Ivan, organist na Št. Viški gori; Pirih Jakob, posestnik na Št. Viški gori; Klemenčič Jakob, trgovec v Šebreljah. — Kranjske podružnice: Zupan Anica, c. kr. profesorja soproga v Kranju; Krenner Leopoldina, trgovčeva soproga v Kranju; Tršan Jakob, c. kr. profesor v Kranju; Dolenc Ivan, stud. phil. na Dunaju. — Radovljiške podružnice: Mandelj Fran, gostilničar na Bledu; Wurner Olga, učiteljica na Bledu; Jahn Marija, gostilničarka in posestnica v Kropi; Piber Matevž, trgovec na Bohinjski Bistrici; Oblak Anton, kaplan v Srednji vasi; Zemljan Franica, učiteljica na Bohinjski Bistrici; Ambrož Aleksander, urar na Bledu; Ažman Albina, učiteljica v Srednji vasi; Štiglic Fran, trgovec v Radovljici; Dolinar Ivan, žel. uradnik v Lescah; hranilnica in posojilnica za Bled in okolico; Predalič Fran, c. kr. davčni praktikant v Radovljici; Burja Anton, župan na Bohinjski Beli. — Tržaške podružnice: Tance Avgust, učitelj v Nabežini; Kotnik Cilka, učiteljica v Nabežini; Pipan Valentin, župnik v Zgoniku; Štolfa Fran, župan v Sežani; Vodopivec Ferdo, c. kr. davčni pristav v Sežani; Štofle Valentin, c. kr. davčni praktikant v Sežani; Steiner Adolf, korespondent v Trstu; Zega Ivanka, c. kr. poštarica v Komnu. — Ziljske podružnice: Dr. Hudelist Vinko, zdravnik v Velikovcu; Novljan Franc, pristav južne železnice v Sinči vasi.

Darila. Za Kadilnikovo kočo: Gospa Minka Ogorelčeva nabrala 321 K. Darovali so: rodoljub, ki je že mnogo žrtvoval za »Planinsko društvo«, 250 K; Janko Češnik 22 K, Alojzij Vodnik 15 K, dr. K. Triller 10 K, Ivan Pribil, Helena Naglas, Miha Verovšek in Josip Mandelj po 5 K, dr. Jos. Furlan 4 K. Dalje so darovali po častiti nabiralki v blagu: Fr. Ks. Souvan 3 kose ročnih brisalk; J. Lozar za 3 mize namiznega platna; Urb. Zupanc 17 brisalk; Al. Lilleg 2 zavitka čaja, 2 steklenici ruma, 2 kg sladkorja; Avg. Tomažič $\frac{3}{4}$ kg čaja; Iv. Jebačin 5 kg sladkorja; Ed. Kavčič 1 škatlo kave; Iv. Bonač 50 papirnih krožnikov; Fr. Kollmann 12 skodelic, 24 krožnikov, 1 posodo za juho; Jelica Korenčanova in Ida Škofova po 12 nožev in vilic; Minka Ogorelčeva 24 velikih žlic. Tvrška Anton Belec v Št. Vidu nad Ljubljano od svojega računa za napravo strelovoda na koči popust 52 K 40 h. Tvrška Matko Arko v Ljubljani od svojega računa za opravo kože popust 33 K 60 h. — Srčna hvala!

Izlet v Triglavsko pogorje. Slovensko planinsko društvo priredi za 13., 14. in 15. dan avgusta meseca večji izlet, in sicer v nedeljo dne 13. skupen društveni izlet v Vrata v Aljažev dom. To najlepše zavetišče Slovenskega planinskega društva je opremljeno z vsem komfortom kakor planinski hotel. Ker je spošna želja, da se priredi več skupnih društvenih izletov, se je določil za prvi izlet baš ta najdivnejši kraj v romantičnih Vratih pod Triglavom. Izleta se udeleži tudi pevski zbor. Odhod iz Ljubljane v nedeljo zjutraj ob 5. uri s planinskim vlakom. Kdor se udeleži samo tega izleta, se lahko povrne že z večernim vlakom. V zvezi s tem izletom se bo vršila drugi dan v ponedeljek otvoritev novih potov, ki jih je napravilo, oziroma zaznamenovalo Slovensko planinsko društvo na Razor in v njegovi okolici. Kdor se hoče udeležiti otvoritve teh potov, mora biti popolnoma planinsko opravljen, ker je tura na Razor tudi sedaj še prava planinska tura. Udeležniki te otvoritve bodo odhajali v ponedeljek zjutraj ob treh (ob svitu) od Aljaževega doma in stopili čez Kriške pode najprej do mičnih jezer pod Križem in Splevto in od tod na vrh Razora; z Razora pojdejo v Trento, kamor vodi tudi po Slov. plan. društvu napravljena pot. Prenoči se v Trenti v zavetiščih Slovenskega planinskega društva. Za tretji dan t. j. 15. avgust (Vnebohod Marije), je določen skupen društveni izlet na Triglav, tam se obenem proslavi desetletnica, odkar stoji Aljažev stolp na vrhu Triglava. Tega izleta se lahko udeleže vsi tisti, ki pridejo z Razora. Odhod bo iz Trente v torek zjutraj (ob svitu). Pot drži po interesantni novi stezi Slovenskega planinskega društva čez »Komar« preko sedla Doliča na vrh Triglava, kamor prispejo izletniki okoli 12. ure, ter se povrnejo potem na Kredarico v Triglavsko kočo. Tega izleta se pa lahko udeležijo tudi drugi turisti od drugih strani. V Triglavski koči na Kredarici bode sestanek vseh izletnikov in se dostojno proslavi pomenljiva desetletnica. S Kredarice se odpravi glavna skupina v Vrata (do Aljaževega doma). Planinci in prijatelji planinstva, ne zamudite se udeležiti vsega tega velikega izleta ali pa vsaj deloma! V krasni naravi in med znanci in prijatelji, ki se bodo shajali z vseh strani, bode vsakemu obilo veselja in užitka.

Radovljiška podružnica priredi meseca avgusta t. l. na Bledu veliko veselico, katere spored in podrobnosti se objavijo v dnevnikih.

V Aljaževem domu v Vratih je bilo do 20. julija 150 oseb, med njimi 60 dam. Z oskrbnico gospo J. Mandeljevo so turisti sploh jako zadovoljni. Okoli doma je napravilo društvo naravno ograjo in v gozdu proti Stenarju dela sedaj park. Še letos uredi tudi vodovod ter napravi kopališče in korito za živino.

Orožnova koča na Črni prsti. Obiskovalci te koče se prav laskavo izražajo o ličnosti in snažnosti v koči. Koča je z dobro pijačo in okusnimi konservami ter drugimi potrebnimi stvarmi obilo založena in sploh vsa v najlepšem redu. Dva Nemca iz »rajha«, ki sta bila na povratku s Črne prsti v koči, sta silno hvalila red in čednost ter se hudovala nad vodnikom, zakaj ju ni peljal v Orožnovo kočo prenočevat.

Naši poti. Osrednje društvo je vnovič popravilo, oziroma preuredilo markacije sledečih potov:*)

1. Od železnične postaje v Lazih (tabla sedaj za kolodvorom) čez brod pri Dolskem mimo Sv. Helene na Vrh v Zagorico in Sv. Križ. Na rojstno hišo Vegovo v Zagorici se je pribila tabla z napisom »Vegov

*)Primerjaj »Planinski Vestnik«, letnik X., str. 80., 81. in 103.

dom«. S tem se opozarjajo mimogredoči na spominsko ploščo, vzdano na pročelju hiše na vzhodni strani. Od Sv. Križa (tabla na cerkvenem poslopju, ki sedaj služi za šolo) čez Cicelj mimo Sv. Miklavža na sedlo Grmač. Odtod na levo v Moravče, odkoder drži že prej zaznamenovana pot na Limbarsko goro in odtod v Krašnjo, na levo od Grmača pa do postaje v Kresnicah (tabla za kolodvorom). Voznik čez Savo — v hiši nad brodom na levem bregu — vozi le, kadar ni Sava prevelika; čoln je na vrvi.

2. Od postaje na Savi (tabla za kolodvorom) na Sv. Goro čez vas Tirno. Obenem se je ponovila markacija od Save čez vas Leše na Sv. Goro. Od tukaj čez Šemnik v Zagorje. Opomniti pa je, da drži markacija le do Toplic. Od Toplic se gre ali po cesti skozi vas Zagorje ali pa ob premogokopski železnici na postajo Zagorje. Ponovila se je pa tudi markacija od Sv. Gore na Medijo.

3. Od Zagorja (tabla na Medvedovi hiši v Zagorju) na Sv. Planino in odtod v Trbovlje.

4. Od postaje v Zagorju (tabla z napisi pri kolodvoru) mimo Prusnika na Kum.

5. Od postaje v Trbovljah (tabla za kolodvorom pred prehodom pod železniškim mostom) čez Dobóvec na Kum. Čez Savo drži sedaj nov most.

6. Od postaje v Hrastniku (tabla na hiši gostilničarja g. Dernovška) čez Mático (Maco) na Kum.

7. Od postaje na Zidanem mostu: a) čez Ključevico na Kum, b) na Velike Kozje in na Lisco, c) na Klausenstein (table na steni nasproti izhoda na kolodvoru).

Opozarjamo tudi ob tej priliki popotnike, ki se ustavijo na Zidanem mostu za nekaj časa, naj obiščejo znameniti Klausenstein. Dospje se gori lahko v 20 minutah. Pot se je popravila in na nekaterih krajih z žicami zavarovala. Trte in tudi druge različne planinske cvetlice, ki so se semkaj zasadile, lepo uspevajo. Tudi spominska knjiga se je nabavila in je shranjena v kositrni škatljci.

Razgled s Klausensteina je tako mičen, da ni skoraj kaj lepšega. Pogled na postajo in na vrvenje potnikov k prihajajočim in odhajajočim vlakom, pogled na bistro Savino, ki prihaja od severa in se pod zidanim in železniškim mostom izliva v mogočno Savo, pritekajočo od zahoda, pogled na združeni reki, vršeci pod impozantnim Radeškim mostom, ter pogled na krasno okolico, razne vrhove — kakor na skalnate Kozje, Kum itd. — vse to je slika, ki bi krasila vsako »panoramó«!

Na zgodovinske opazke o »Klausensteinu« in »Zidanem mostu« opozarjamo na lanski letnik »Plan. Vestnika«, str. 179.

Od Klausensteina se je napravila po južnem pobočju hriba nova steza, po kateri se pride v pol ure do dobre Krajšekove gostilne in odtod v četrti ure po cesti nazaj do postaje.

Dalje se je obnovila, oziroma preuredila markacija iz Podutika pri Ljubljani (nova tabla na hiši g. gostilničarja Vodnika) na Sv. Katarino-Topol. Na novo se je markiral pot od Toškega čela čez Ravník in steza nekoliko iztrebila. Od Ravnika pa naprej okoli Ivánjega vrha se je na novo markiral spodnji pot, ki je sicer nekoliko daljši, a bolj zložen nego zgornji. Pri križu pod Sv. Katarino se loči sedaj zaznamenovana pot naravnost navzgor proti gostilni »Pri turistu«. Odtod (tabla na hiši zraven kapelice) se je dalje na novo zaznamenoval pot mimo Sv. Jakoba čez

Tehóvec — Sv. Florijan — nad Studenčicami pod Breznikom na Soro in od Sore naprej po cesti do restavracije v Goričanah in odtod po stezi do Medvod (v Medvodah tabla za kolodvorom na leđenici). V Sori stoji tabla tam, kjer se loči zaznamenovana pot od ceste v Ločnico - Knapuže, to je pri prvi.

Ta novo zaznamenovani pot je vseskozi lep — z lepim razgledom na okolico. Opozarjamo še posebej na razgled, ki se ti nudi, ako prideš s senčnatega pota po gozdu pod Martinovim hribom na prosto proti Studenčicam. Priporoča se ta pot posebno popoldne ali proti večeru. V. B.

Radovljiska podružnica je prenovila markacije: 1. Iz Radovljice na Bodešče, v Ribno in na Bled. 2. Z Bleda na krasno razgledišče Osojnico (ne Visojnico, kakor je pisano ime v blejskem zdraviliškem listu). 3. Iz Begunj v Drago do Tomčeve kočice na Begunjsčici. 4. Z Begunjsčice nazaj do studenca »Mravljinja« in v Poljče. 5. Od hotela »Mangarta« pri kolodvoru v Ratečah - Beli peči do Klanških jezer; od istega hotela po državni cesti do Rateč. 6. Od Rateč v krasno Planico. 7. Z Broda pri Boh. Bistrici na Rudnico.

Na novo se je zaznamenovala pot z Dobrave v Kamno gorico in v Vrečico h »kislemu studencu«, odtod k slapu in nazaj v Kamno gorico.

Prenovila je podružnica vse napise v Bohinju, tudi ob Bohinjskem jezeru. Postavila je tablico pri radovljiškem kolodvoru za pot v Kamno gorico, prenovila orientacijsko tablico v Podnartu in jo pribila na gostilno g. A. Pogačnika. Istotako se je prebarvala tabla za pot na Stol in pribila na gostilno g. Rotarja v Mostah. Na novo so se postavile tablice pri hotelu »Mangartu« za pot h Klanškima jezeroma in pa tabla v Ratečah tam, kjer se pri šoli od državne ceste cepi pot v Planico. Nekaj korakov naprej se postavi na posebno lepem razgledišču tik ob državni cesti orientacijska slika vsega gorovja, ki obdaja Planico. Na novo se postavijo tablice za pot na Martinček (na Jelovici), na Babji zob, v Vrečico, v Vintgar in na Osojnico.

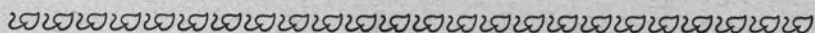
Kranjska podružnica. Odbor te podružnice si je ogledal dne 2. t. m. skupno z zastopniki osrednjega odbora (g. dr. Vl. Foerster, g. inženir Jar. Foerster, g. prof. Iv. Macher) za nameravano stavbo kočice na Stolu namenjena dva prostora, to je enega, ki leži ob zvezi nove poti z Golice na Stol, in drugega na vrhu, oziroma pod vrhom Malega Stola. Odločilo se je, da se postavi kočica, ako le mogoče, na zadnje navedenem prostoru pod vrhom Malega Stola v višavi nad 2000 m. Ta lega je posebno krasna in dobro zavarovana. Odtod se razgrinja diven razgled po vsej gorenjski strani; Triglavsko pogorje vidiš, kolikor ga je, tik pod tabo leži kot biser Blejsko jezero, dalje proti jugu se razprostira ravan proti Kranju in Ljubljani ter se vzpenjajo Grintavec, Kočna in Savinske planine, proti jugovzhodu pa razni koroški vrhovi (Obir in dr.). Glede krasne lege in divnega razgleda se bo ta kočica lahko kosala s katerokoli kranjskih koč. Posebno pa je naglašati pot, ki vodi na Mali Stol. Pot je občinska, s posredovanjem podružnice pa Planinskemu društvu dovoljena v uporabo in bode v kratkem markirana. Pot vodi od Most nekoliko časa po travniku proti stari poti, pri potoku pa zavije na desno in pelje odtod prav polagoma med zelenjem proti Zabrezniki pastirski koči (okrog 1 uro), odtod zopet v senci po lepem gozdovju še kako uro in potem po dobro izpeljani stezi največ po travi in prsti na vrh Malega Stola, odkoder je potem le še kakih 20 minut na vrh Velikega Stola. Toplo priporočamo že danes vsem izletnikom novo pot. Kdor pa je morda namenjen prenočiti v Valvazorjevi koči, naj si zjutraj privošči kratki ovine

mimo Žirovniške koče na Zabrežniško kočo, kjer se stikata poti. Stara pot med obema Stoloma je prav neokretna in gotovo mnogo kriva, da je bil Stol glede obiska dosedaj precej zapuščen.

Stavba koče na Stolu, za katero napravi načrt g. inženjer Foerster, ki je bil toli prijazen, da se je osebno potrudil na lice mesta, za kar mu gre posebna zahvala, je gotova stvar, če le financiranje ne bo delalo preveč težko.

Posebno živahna je Kranjska podružnica z izleti. 14. majnika je bila zastopana pri otvoritvi Divaške vilenice, 21. majnika je priredila izlet čez Sv. Jošt — Sv. Mohor — Jamnik v Kropo, 1. junija čez Sv. Jakob, oziroma Sv. Katarino — Grmado v Škofjo Loko, 15. junija k otvoritvi Kadilnikove koče na Golici in 29. junija, na dan sv. Petra in Pavla, na Višarje — Pontebo — Chiusaforte. Pri vseh izletih je bila udeležba prav številna.

Pot na Sv. Mohor — Jamnik se je na novo markirala, nekaj drugih markacij pa se skoraj napravi.

RAZNOTEROSTI.

Deželna zveza za pospeševanje prometa tujcev na Kranjskem.

Pod tem zaglavjem bomo priobčevali vse, kar je vobče zanimivo o ustroju, namerah in delovanju velevažne te zveze.

Ustanovni shod deželne zveze je bil 24. junija t. l. G. Ubald pl. Trnkoczy je pozdravil kot načelnik pripravljalnega odbora navzočne ter podal kratko poročilo o dosedanem njegovem delovanju. Iz tega poročila navajamo, da je ljubljanski župan g. Ivan Hribar že 7. februarja t. l. sklical shod interesentov, na katerem je bil izvoljen odbor. Ta se je obrnil na različne avstrijske in inostranske zveze te vrste ter prejel od njih mnogo zelo poučnih pravil in letnih poročil. Vse gradivo se je porabilo v sestavo pravil in programa. Načelnik je naglašal s posebnim zadovoljstvom, da se je vršila pri g. deželnem predsedniku ekscelenci baronu Heinu maja meseca enketa ter da je deželna zveza dobila zagotovilo za izdatno državno podporo. Gospod dr. Valentin Krisper je pojasnil društvena pravila in opozoril na posebne določbe deželne zveze, ki ima biti središče posameznim krajevnim prometnim društvom. G. dr. Vinko Gregorič je razvijal program, po katerem naj bi zveza delovala, in govoril o velikem gmotnem debičku, ki ga bode imela dežela od prometa tujcev. Omenil je, da je glavni namen zvezi, podpirati in nadzorovati podjetja, ki služijo tujcem, uporabljati dobro urejeno reklamo ter pridobivati tudi denarnih sredstev. Končno je poudaril, da ima dežela Kranjska dosti podlage za razvoj turisticke. Izvolili so se potem sledeči gospodje v odbor: c. kr. sodni pristav dr. Vladimir Foerster, primarij dr. Vinko Gregorič, odvetnik dr. Valentin Krisper, ravnatelj c. kr. kmetijske družbe Gustav Pirc, kanonik Ivan Sušnik, c. kr. gimnazijski profesor dr. Josip Tominšek, lekarnar Ubald pl. Trnkoczy, vsi iz Ljubljane; voditelj c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni Štefan Lapajne in hotelir Jakob Peternel, župan na Bledu. Končno je izrekel v imenu mestne občine župan g. Ivan Hribar pripravljalnemu odboru zahvalo.

Izvoljeni odbor je imel dne 13. t. m. svojo prvo sejo, v kateri se je konstituiral. Za načelnika mu je g. Ubald pl. Trnkoczy, za podnačelnika gosp. dr. Vinko Gregorič in za blagajnika gosp. dr. Josip Tominšek.

Deželni odbor je odposlal v odbor kot svojega zastopnika deželnega odbornika g. Petra Grassellija, občinski svet stolnega mesta Ljubljane pa občinskega svetnika g. Josipa Prosenca. Tajništvo se je poverilo g. Henriku Lindtnerju, kontrolorju pri deželnem odboru kranjskem.

Iz njenih pravil posnemamo nastopno:

§ 1. »Deželna zveza za pospeševanje prometa tujcev na Kranjskem je zveza društev, zavodov, občin in drugih združb ter posameznikov, ki pokažejo svoje zanimanje za promet tujcev s pristopom k zvezi.

§ 2. Deželni zvezi je namen: varovati in pospeševati vse, kar je v prid prometu tujcev. Podpirati ji je ne le težnje svojih članov, mereče na povzdigo tega prometa, ampak tudi samostojno ukrepati vse, kar se ji vidi prikladno za dosego svojega namena.

Najvažnejše naloge deželne zveze so torej, da vpliva pospeševalno na boljši promet v vseh panogah, da skrbi za številnejša in boljša stanovišča ter za obilnejšo in boljšo prehrano, da odstranjuje vse prometu tujcev škodljive vplive, da skrbi za primerno reklamo glede vse Kranjske dežele in da neprenehoma probuja zmisel in razum za pomen prometa tujcev.

Z ozirom na kranjske deželne razmere bode tudi naloga zvezi, zbirati za prej označeni namen potrebna denarna sredstva in z njimi podpirati tudi podjetja, ki pospešujejo promet tujcev.

§ 3. Deželna zveza obsega Kranjsko in ji je sedež v Ljubljani.

§ 4. Člani deželne zveze so: a) redni, b) izredni.

Redni člani so: društva, združbe in osebe, ki plačujejo letno članarino. Zaradi volitev so porazdeljeni redni člani v tri skupine:

V I. skupino spadajo samo društva, zavodi, občine in druge združbe, ki plačujejo najmanj po 100 K na leto.

V II. skupino spadajo tisti redni člani, ki nimajo v I. skupini volilne pravice ter plačujejo najmanj po 20 K na leto.

V III. skupino spadajo tisti redni člani, ki nimajo v I. in II. skupini volilne pravice ter plačujejo najmanj po 10 K na leto.

Izredni člani so: a) častni člani, b) dopisujoči člani.

§ 7. Osrednji odbor je sestavljen iz 11 članov. Voli se za tri leta po naslednjih določilih:

a) Redni člani I. skupine volijo 4 člane; od teh morata vsaj dva stanovati v Ljubljani.

b) II. skupina voli 3 člane; od teh morata dva stanovati v Ljubljani.

c) III. skupina voli 2 člana, od katerih mora eden stanovati v Ljubljani.

d) Deželni odbor za Kranjsko in občinski svet stolnega mesta Ljubljane imata po enega zastopnika v odboru (všteta v 11 odborovih članih v § 7.).

V Gornjem gradu se bo vršila v nedeljo, dne 6. avgusta t. l., velika ljudska veselica povodom jubilejev treh tamošnjih društev, in sicer 25letnice čitalnice, 20letnice požarne brambe in 15letnice pevskega društva. Ta slavnost bo pravi narodni praznik prebivalcev v Savinskih planinah. Dosti drugih društev je obljubilo sodelovati. Vsa veselica se bo vršila pod milim nebom in bo imela tudi planinski značaj. Opozarjame naše člane toliko bolj na to slavnost, ker se drugi dan priredijo lahko izleti na Menino h Gornjegrajski koči, v Logarsko dolino, na Ojstrico itd. Ne bode nikomur žal, kdor pojde ta dan med vrle naše planince ob bistri Savini in vijugasti Dretji!